

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 13765/2023
29.04.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Петровић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство финансија, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради утврђења и исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3619/22 од 19.01.2023. године, у седници већа одржаној дана 29.04.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3619/22 од 19.01.2023. године, става трећег и четвртог изреке.

ОДБИЈАЈУ СЕ, захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 3173/21 од 04.04.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да се утврди тужиочево право на исплату доспелих обавеза и конверзија обвезница у износу од 300.836 евра и то као депонента „Дафимент банке“ а.д. у ликвидацији, а по основу закључених уговора, и то: уговор број 701-11-225000 од 04.12.1992. године, уговор број 701-11-284930 од 08.01.1993. године, уговор број 701-11-238700 од 14.12.1992. године, уговор број 701-11-284741 од 08.01.1993. године, и износа од 139.076 евра као противвредност утврђеног потраживања по основу орочавања средстава девизне штедње код „Југоскандик“ д.д. у стечају, а по основу закључених уговора, и то: уговор број 0024343, број партије 0102-50-06964-8 од 05.03.1993. године и уговор број 00220650, број партије 0102-50-17057-8 од 19.02.1993. године. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужена да тужиоцу плати 300.836 евра на име противвредности утврђених потраживања по основу орочавања средстава девизне штедње код „Дафимент банке“ а.д. у ликвидацији, а по основу закључених уговора и то: уговор број 701-11-225000 од 04.12.1992. године, уговор број 701-11-284930 од 08.01.1993. године, уговор број 701-11-238700 од 14.12.1992. године, уговор број 701-11-284741 од 08.01.1993. године, као и да тужиоцу

плати 139.076 евра на име противвредности потраживања по основу орочавања средстава девизне штедње код „Југоскандик“ д.д. у стечају, а по основу закључених уговора, и то: уговор број 0024343, број партије 0102-50-06964-8 од 05.03.1993. године и уговор број 00220650, број партије 0102-50-17057-8 од 19.02.1993. године. Ставом трећим изреке, решено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3619/22 од 19.01.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и делимично потврђена првостепена пресуда у делу става првог изреке, којим је одбијен тужбени захтев за утврђење тужиоцевог права на исплату доспелих обавеза и конверзија обвезница код депонента „Дафимент банке“ а.д. у ликвидацији у износу преко 286.332 евра, па до тражених 300.836 евра, односно за депозит по уговору број 701-11-284741 од 08.01.1993. године, као и у делу у коме је тужилац тражио да се утврди његово право на исплату доспелих обавеза и конверзија обвезница у износу преко 83.597 евра, па до траженог износа од 139.076 евра, као противвредност потраживања по основу орочавања средстава девизне штедње код „Југоскандик“ д.д. у стечају, а по основу оног дела закључених уговора и то: уговор број 0024343, број партије 0102-50-06964-8 од 05.03.1993. године и број 00220650, број партије 0102-50-17057-8 од 19.02.1993. године, који гласе на валуту СНФ. Ставом другим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и делимично потврђена првостепена пресуда у делу става другог изреке којим је одбијен тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужена да тужиоцу исплати износ преко 286.332 евра па до тражених 300.836 евра на име противвредности потраживања по основу орочавања средстава девизне штедње код „Дафимент банке“ а.д. у ликвидацији, а по основу закљученог уговора број 701-11-284741 од 08.01.1993. године, као и да тужиоцу исплати износ преко 83.597 евра, па до тражених 139.076 евра на име противвредности потраживања по основу орочавања девизне штедње код „Југоскандик“ д.д. у стечају, а по основу оног дела закључених уговора број 0024343, број партије 0102-50-06964-8 од 05.03.1993. године и број 00220650, број партије 0102-50-17057-8 од 19.02.1993. године, које гласе на валуту СНФ. Ставом трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става првог и другог изреке, тако што је утврђено тужиочево право на исплату доспелих обавеза и конверзија обвезница у износу од 286.332 евра код депонента „Дафимент банке“ а.д. у ликвидацији, а по основу закључених уговора, и то: уговор број 701-11-225000 од 04.12.1992. године, уговор број 701-11-284930 од 08.01.1993. године, уговор број 701-11-238700 од 14.12.1992. године и у износу од 83.597 евра као противвредности потраживања по основу орочавања средстава девизне штедње код „Југоскандик“ д.д. у стечају, по основу закључених уговора и то: дела уговора број 0024343, број партије 0102-50-06964-8 од 05.03.1993. године у износу од 2.046 евра и дела уговора број 00220650, број партије 0102-50-17057-8 од 19.02.1993. године, у износу од 81.551 евро и обавезана тужена да тужиоцу исплати 286.332 евра на име противвредности утврђених потраживања по основу орочавања средстава девизне штедње код „Дафимент банке“ а.д. у ликвидацији, по основу закључених уговора: број 701-11-225000 од 04.12.1992. године, број 701-11-284930 од 08.01.1993. године и број 701-11-238700 од 14.12.1992. године, као и да тужиоцу исплати 83.597.00 евра на име противвредности потраживања по основу орочавања средстава девизне штедње код „Југоскандик“ д.д. у стечају, а по основу оног дела закључених уговора број: 0024343, број партије 0102-50-06964-8 од 05.03.1993. године и број 00220650, број партије 0102-50-17057-8 од 19.02.1993. године који гласе на валуту ДЕМ. Ставом четвртим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу трећем изреке, тако што је тужена обавезана да тужиоцу накнади трошкове спора у износу од 1.035.750,00 динара.

Против одлуке садржане у ставу трећем и четвртом изреке правноснажне пресуде донете у другом степену, благовремено је изјавила ревизију тужена Република Србија – Министарство финансија због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20) и утврдио да ревизија није основана.

У спроведеном поступку нема битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд у поступку по ревизији води рачуна по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био депонент "Дафимент банке а.д, а преко "Југоскандик" д.д. положио је девизна средства код "Банке приватне привреде Црне Горе" д.д. Подгорица. Тужилац је Привредном суду у Београду дана 24.2.1999. године пријавио своја потраживање у предмету тог суда Л 44/98 према дужнику "Дафимент банка" а.д. у ликвидацији по основу четири закључена уговора, а истом суду је дана 18.11.2002. године пријавио и потраживања према дужнику "Југоскандик" д.д. Београд, по основу два уговора. Стручне службе НБС и Комисија Владе РС, разматрале су документацију о тужиочевим потраживањима из наведених уговора, коју је НБС доставио Привредни суд, међутим поступак није окончан у складу са Одлуком о начину и условима издавања потврде о утврђивању права на исплату доспелих обавеза депонентима "Дафимент банке" а.д. Београд у ликвидацији и грађанима који су девизна средства положили код "Банке приватне привреде Црне Горе" д.д. Подгорица, јер нема доказа да је тужиоцу утврђена висина потраживања и издата потврда о утврђивању права на исплату доспелих обавеза по наведеним уговорима. Вештачењем од стране вештака економско- финансијске струке утврђено је да је тужилац код "Дафимент банке" депоновао своја новчана средства по следећим уговорима: бр.701-11-225000 дана 4.12.1992. године од 500.016,42 ДЕМ, бр.701-11-238700 дана 14.12.1992. године од 10.000 ДЕМ, бр. 701-11-284930 дана 8.1.1993. године од 50.000 ДЕМ и бр. 701-11-284741 дана 8.1.1993. године од 18.000 CHF, а да је код "Југоскандик" д.д. Београд положио по уговору 00220650 број партије 0102-50-17057-8 дана 19.2.1993. године 4.000 ДЕМ и 13.000 CHF и по уговору бр. 0024343 бр. партије 010-50-06964-8 дана 5.3.1993. године 159.500 ДЕМ и 43.500 CHF. Такође је утврђено да не постоје докази о исплати депонованих средстава по уговорима у корист овде тужиоца, нити о пребијању дуга са пореском управом којим би била обухваћена новчана средстава депонована по наведеним уговорима, те да је висина потраживања тужиоца по предметним уговорима остала на нивоу депонованих улога. Вештак је затим извршио конверзију новчаних средстава која су уплаћена у валути ДЕМ у валуту EUR, применом коефицијента 1,95583 који је утврђени однос између те две валуте и затим утврдио да тужилац према "Дафимент банци" по уговору закљученом дана 04.12.1992. године има потраживање од 255.654,34 евра, по уговору закљученом 04.12.1992. године потраживање од 5.112,92 евра и по уговору број 701-11-284930 од 08.01.1993. године потраживање од 25.564,59 евра, што је укупно 286.331,85 евра, док по уговору број 701-11284741 од 08.01.1993. године има потраживање од 18.000 CHF.

Према "Југоскандик" д.д. тужилац има потраживања по уговору закљученом дана 19.2.1993. године од 2.045,17 евра и 13.000 CHF, а по уговору закљученом дана 05.03.1993. године, потраживања од 81.551,06 евра и 43.500 CHF, односно укупно 83.596,23 евра и 56.500 CHF. Даље је утврђено да је тужилац рођен 1945. године у ..., да је са пребивалиштем у Београду први пут пријављен 05.07.1962. године, да је пребивалиште у Београду имао све до 28.05.1973. године, када је одјавио пребивалиште за ..., те да је затим поново пријавио пребивалиште у Београду 11.05.1987. године у улици ... број .., а затим 15.10.1998. године у улици ... број .., све до 29.04.2014. године када је као адреса пребивалишта у Београду уписана адреса у улици ... број .. .

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је оценио да тужена, сходно члану 1, 3, 5, 13, 16 и 18. Закона о регулисању јавног дуга СРЈ по уговорима о девизним депозитима грађана ороченим код "Дафимент банке" а.д. Београд - у ликвидацији и по девизним средствима грађана положеним код "Банке приватне привреде Црне Горе" д.д. Подгорица јесте пасивно легитимисана у овом спору, с обзиром да је овим законом прописано да дуг по основу депозита код наведених банака представља дуг Републике Србије и Републике Црне Горе сразмерно висини девизних средстава грађана чије је пребивалиште на територији тих република. Међутим, суд оцењује да се из приложених доказа (уверења МУП- а) не може поуздано утврдити пребивалиште тужиоца у моменту ступања на снагу наведеног закона (04.07.2002. године), а што представља услов за стицање права на обвезнице сходно члану 3 и чл. 18. истог закона, из ког разлога је тужбени захтев тужиоца одбио као неоснован.

Према становишту другостепеног суда, из приложених доказа – уверења МУП РС о кретању пребивалишта тужиоца несумњиво произлази да је тужилац у време ступања на снагу Закона о регулисању јавног дуга СРЈ имао пријављено пребивалиште у Србији, због чега има право на утврђење висине потраживања и исплату установљено овим законом, па је првостепена пресуда преиначена и усвијен тужбени захтев тужиоца, изузев у делу који се односи на средства која је тужилац положио у ЦХФ за која је суд нашао да тужилац није доказао висину потраживања јер иста нису прерачуната у валуту ЕУР на начин прописан наведеним Законом и Правилником о начину поступања овлашћене банке у вршењу конверзије девизних депозита грађана орочених код "Дафимент банке" а.д. Београд - у ликвидацији и девизних средстава грађана положених код "Банке приватне привреде Црне Горе" д.д. Подгорица, па је у том делу потврђена првостепена одбијајућа пресуда.

Врховни суд налази да је на утврђено чињенично стање другостепени суд правилно применио материјално право.

Законом о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по уговорима о девизним депозитима грађана ороченим код „Дафимент банке“ а.д. Београд у ликвидацији и по девизним средствима грађана положеним код „Банке приватне привреде Црне Горе“ д.д. Подгорица („Службени лист СРЈ“, бр.36/2002 и "Сл. Гласник РС, бр.101/2005) - у даљем тексту: Закон, уређени су услови и начин регулисања обавеза по основу неисплаћених орочених девизних средстава грађана по уговорима о депозиту грађана код „Дафимент банке“ а.д. Београд у ликвидацији који су постали јавни дуг Савезне Републике Југославије у складу са чланом 4. Закона о измирењу обавеза по основу девизне штедње грађана („Службени лист СРЈ“, бр. 59/98, 44/99 и

53/2001). Чланом 4. став 1. и 2. наведеног закона прописана је динамика извршења обавеза у периоду од 2002. године до 2016. године, а ставом 3. наведеног члана одређено је да депоненти стичу право на исплату доспелих обавеза из овог члана од дана када се утврди висина обавезе према њима, односно од дана када добију потврду о томе од надлежних органа Влада Републике Србије и Републике Црне Горе. Начин и услови издавања потврде из става 3. овог члана утврђује Влада Републике Србије и Републике Црне Горе (став 6.). Влада Републике Србије је 15.08.2002. године донела Одлуку о начину и условима издавања потврде о утврђивању права на исплату доспелих обавеза депонентима „Дафимент банке“ а.д. Београд у ликвидацији и грађанима који су девизна средства положили код „Банке приватне привреде Црне Горе“ д.д. Подгорица („Службени гласник РС“, бр. 48 од 19.08.2002. године) – у даљем тексту: Одлука, и уредила ближе услове и начин издавања потврде о утврђивању права на исплату доспелих обавеза депонентима „Дафимент банке“ а.д. Београд у ликвидацији и грађанима који су девизна средства положили код „Банке приватне привреде Црне Горе“ д.д. Подгорица и образовала Комисију за издавање потврде на основу којих се утврђује право на исплату доспелих обавеза према депонентима. Тачком 4. Одлуке прописано је да Комисија утврђује право на исплату обавеза депонентима на основу неисплаћених орочених депозита тих депонената, умањених за износ обрачунатих уговорених камата на те депозите и за износ исплата извршених по депозитима до отварања поступка ликвидације над „Дафимент банком“ а.д. Београд, према документацији Трговинског суда у Београду.

На основу наведених одредаба закона, Република Србија је као сопствени јавни дуг преузела обавезе настале по основу неисплаћених орочених девизних средстава грађана, између осталог, и обавеза насталих по уговорима о депозиту грађана код „Дафимент банке“ а.д. Београд и грађанима који су девизна средства положили код Банке Приватне привреде Црне Горе д.д. Подгорица (преко "Југоскандик" д.д.).

У конкретном случају, Комисија Владе Републике Србије је, у складу са цитираном Одлуком, разматрала документацију о тужиочевим потраживањима по основу предметних уговора о орочавању девизних средстава, међутим тужена током поступка није доставила доказе да је тужиоцу издала потврду којом би се утврдила висина тужиочевих потраживања и право тужиоца на исплату по основу неисплаћених орочених девизних средстава, који су постали јавни дуг. Међутим, супротно томе, вештачењем је утврђено да је тужилац код "Дафимент банке" а.д. Београд депоновао новчана средстава по основу четири уговора (од којих три гласе на валуту ДЕМ, а један на СНФ), а да је преко "Југоскандик" д.д. Београд код „Банке приватне привреде Црне Горе“ д.д. Подгорица положио новчана средства по два уговора (оба уговора делом гласе на валуту ДЕМ, а делом на СНФ), те да нема доказа о исплати депонованих средстава у корист тужиоца, нити о пребијању дуга са пореском управом, па како је тужилац у време ступања на снагу Закона имао пребивалиште на територији Србије, то је и према становишту Врховног суда, правилан закључак другостепеног суда да је основан његов захтев за утврђење права на исплату неисплаћених износа по уговорима о ороченом депозиту који гласе на валуту ДЕМ у односу на тужену Републику Србију, јер је реч о јавном дугу за који одговара тужена Република Србија.

Насупрот наводима ревизије, правилно је вештачењем од стране вештака економско- финансијске струке утврђена висина тужиочевих потраживања по основу депозита и уложених девизних средстава у ДЕМ, на чију тачност обрачуна странке нису имале примедбе.

Приговор застарелост потраживања истакнут од стране тужене, такође је правилно оцењен као неоснован, имајући у виду да тужена није пружила доказе да је тужиоцу издала потврду о висини потраживања по предметним уговорима и праву тужиоца на исплату по основу неисплаћених орочених девизних средстава, који су постали јавни дуг, у складу са Законом.

Наиме, Законом о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по уговорима о девизним депозитима грађана ороченим код Дафимент банке АД, Београд, у ликвидацији и по девизним средствима грађана положеним код банке Приватне привреде Црне Горе ДД Подгорица („Сл. лист СРЈ“ бр. 36/2002) уређени су услови и начин регулисања обавеза по основу неисплаћених орочених девизних средстава грађана по уговорима о депозиту грађана код Дафимент банке АД Београд у ликвидацији који су постали јавни дуг Савезне Републике Југославије у складу са чланом 4. Закона о измирењу обавеза по основу девизне штедње грађана („Сл. лист СРЈ“ бр. 59/98, 44/99 и 53.2001) . Чланом 4. став 1. и 2. наведеног закона прописана је динамика извршења обавеза а ставом 3. наведеног члана одређено је да депоненти стичу право на исплату доспелих обавеза из овог члана од дана када се утврди висина обавезе према њима, односно од дана када добију потврду о томе од надлежних органа Влада Републике Србије и Републике Црне Горе. Начин и услове издавања потврде из става 3. овог члана утврђују Владе Републике Србије и Републике Црне Горе (став 6.). На основу цитираног члана 4. став 6. наведеног закона Влада Републике Србије је 15.08.2002. године донела Одлуку о начину и условима издавања потврде о утврђивању права на исплату доспелих обавеза депонентима Дафимент банке АД Београд у ликвидацији и грађанима који су девизна средства положили код банке Приватне привреде Црне Горе ДД Подгорица. Наведеном Одлуком је прописано образовање комисије за издавање потврде на основу којих се утврђује право на исплату доспелих обавеза према депонентима Дафимент банке АД Београд у ликвидацији и по девизним средствима грађана положеним код банке Приватне привреде Црне Горе ДД Подгорица и одређено да комисија утврђује право на исплату обавеза депонентима према документацији Трговинског суда у Београду с тим да депоненти који нису пријавили своја потраживања код Трговинског суда могу то потраживање пријавити комисији подношењем одговарајуће документације у року од 90 дана од дана ступања на снагу ове Одлуке. Такође тачком 5. став 2. наведене Одлуке је прописано да грађани који нису пријавили своја потраживања код суда из става 1. ове тачке могу то потраживање пријавити комисији подношењем одговарајуће документације у року од 90 дана од дана ступања на снагу ове одлуке.

Из цитираних прописа произлази да је Република Србија законом преузела обавезу исплате дуга депонентима - повериоцима Дафимент банке АД у ликвидацији и по девизним средствима грађана положеним код банке Приватне привреде Црне Горе ДД Подгорица и да је прописала услове под којима ће извршити исплату доспелих потраживања. Право на исплату доспелих потраживања условљено је благовременом пријавом потраживања и добијањем потврде о висини обавезе, а начин и услове издавања потврда утврдила је Влада Републике Србије, као законом овлашћени орган. Тужилац је у овом случају пријавио своје потраживање у законском року, међутим, како не поседује потврду о висини дуга, то следи да потраживање тужиоца није застарело, јер застарелост у овом случају почиње тећи од момента од када је Комисија утврдила право на исплату обавеза депонентима према документацији.

Овај суд је ценио и све остале ревизијске наводе али су исти без утицаја на другачију одлуку у овој правној ствари.

Захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка су одбијени, јер трошкови одговора на ревизију нису били потребни ради одлучивања о ревизији, а тужена није успела у ревизијском поступку.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**